

Factsheet Good Practices & Ideas

GENERO is het netwerk voor ouderenzorg voor de regio Zuidwest-Nederland. Het netwerk is in 2008 gestart vanuit het Nationaal Programma Ouderenzorg (NPO) om de zorg voor ouderen met complexe hulpvragen te verbeteren. Good Practices & Ideas voor zorg en ondersteuning van (kwetsbare) ouderen zijn bijeengebracht, om van elkaar te leren en inspiratie op te doen voor de praktijk van ouderenzorg en -welzijn. GENERO voert ook drie transitie-experimenten uit om samenhang, kwaliteit en betaalbaarheid van ouderenzorg te verbeteren: Even buurten, Ketenzorg Ouderen Walcheren, Zorgprogramma voor Preventie en Herstel. www.erasmusmc.nl/genero.

Good Practice – Verlengde keten dementie

Domein: Signalering – Zorg

Regio: Zuid-Holland (Dordrecht)

Doel

De ‘Verlengde keten dementie’ heeft als om in een vroeg stadium signalen van beginnende dementie op te vangen; het zogenaamde ‘niet-pluis-gevoel’. Het is belangrijk dat mensen met beginnende dementie zo snel mogelijk in contact komen met zorgverleners, zodat er geen onveilige situaties ontstaan en er eerder begeleiding geboden kan worden. De mensen die in dit project worden opgespoord, worden in contact gebracht met een casemanager dementie, die hen wegwijs maakt, activeert en zo nodig andere organisaties inschakelt. Deze casemanagers werden al ingezet voor de begeleiding van mensen met dementie, maar de actieve opsporing van deze mensen is nieuw en vormt het “verlengde” gedeelte van de zorgketen voor mensen met (beginnende) dementie.

Aanpak

Mensen in de omgeving van ouderen met beginnende dementie worden opgeroepen actie te ondernemen als er een ‘niet pluis’-gevoel ontstaat over de dagelijkse gang van zaken bij een oudere thuis. Als praktisch handvat hiervoor is een niet pluis-kaartje ontwikkeld met de volgende signalen van een ‘niet pluis’-gevoel:

1. Wordt de woning schoongehouden?
2. Worden de planten en dieren verzorgd?
3. Wordt kleding gewassen en opgeruimd?
4. Wordt de post geopend en verwerkt?
5. Wordt er teveel/te weinig gegeten?
6. Wordt er teveel/te weinig ingekocht?
7. Is er geen/weinig contact met familie, kennissen en buurtgenoten?
8. Is cliënt snel boos, verdrietig onrustig, lusteloos of opstandig?
9. Valt cliënt vaak in herhaling?
10. Klaagt cliënt over vergeetachtigheid?

In het pilotproject worden ouderen met beginnende dementie opgespoord door huishoudelijke hulpen die een training hebben gekregen in het signaleren van vroege signalen van dementie en het gebruik van het kaartje.

Het niet pluis-kaartje wordt ook breed verspreid zodat iedereen de signalen leert herkennen en indien nodig (als er sprake is van vergeetachtigheid én één of meerdere andere signalen) een oudere kan aanmelden bij Het Spectrum. Een casemanager dementie neemt vervolgens contact op met de oudere. De casemanager beoordeelt de ernst van de situatie op basis van praktijkervaring en de uitkomst van de Mini-Mental State Examination (MMSE) en bepaalt in overleg met de oudere en diens contactpersoon wat het verdere beleid kan worden.

In dit pilotproject kunnen 100 ouderen instromen die zelfstandig thuis wonen, weinig contact hebben met de zorg en eerste verschijnselen van dementie vertonen. Vanuit het Wmo-budget kan de gemeente

deze mensen na de signalering vervolgens eerder begeleiding bieden, zodat zij langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.

Praktisch overzicht

Organisatie	Zorgorganisaties Het Spectrum, Stichting Parkhuis Dordrecht en Aafje (alle: Dordrecht) en de gemeente Dordrecht.
Specifiek doel	Vroegsignalering en ondersteuning van ouderen met beginnende dementie, zodat zij langer thuis kunnen blijven wonen.
Doelgroep	Zelfstandig thuiswonende ouderen met beginnende dementie, die nog niet of niet goed in beeld zijn bij zorgverleners.
Ontwikkeling	Het Spectrum, Stichting Parkhuis Dordrecht, Aafje en de gemeente Dordrecht hebben dit project samen ontwikkeld.
Uitvoering en rolverdeling	<p>Iedereen die in de werk- of privésituatie met ouderen te maken heeft en een ‘niet pluis’-gevoel krijgt, kan dit melden bij het Spectrum. In dit pilotproject vindt de signalering plaats via de huishoudelijke hulpen die bij de ouderen aan huis komen. Zij zijn speciaal voor dit project getraind in het herkennen van signalen in een vroeg stadium zodat zij de oudere kunnen aanmelden. In 2012 wil het projectteam deze scholing ook aanbieden aan verzorgenden en verpleegkundigen die voor ouderen zorgen. Ook andere (zorg)organisaties (verpleeg- en verzorgingshuizen, thuiszorgorganisaties, huisartsen) zullen aan het project gaan meewerken.</p> <p>De casemanager dementie (verbonden aan het Spectrum of het Parkhuis) neemt contact op met de ouderen die zijn aangemeld; op basis van praktijkervaring en MMSE-uitkomsten wordt dan bepaald wat het verdere beleid wordt. Vaak worden ook de huisarts en de mantelzorger(s) geraadpleegd voor meer informatie over de oudere, als hij/zij hier toestemming voor geeft. Na de signalering bieden casemanagers dementie en dagbestedingscoaches ondersteuning, met als doel dat de ouderen langer thuis kunnen blijven wonen. Er worden tussenevaluaties en een eindevaluatie gehouden, waarvoor casemanagers en mantelzorgers geïnterviewd zijn.</p>
Sinds wanneer in praktijk	Sinds november 2010. De pilot is afgerond en het project wordt voortgezet in 2012 en 2013.
Resultaten tot nu toe	Binnen Aafje hebben 250 medewerkers de training ‘niet-pluis-gevoel’ gevolgd en zijn zo’n 100 aanmeldingen gedaan bij de casemanager. In 2012 wil men het aantal aanmeldingen verdubbelen. Bij een aantal van de aangemelde ouderen bleek bij nader onderzoek dat er meer sprake was van GGZ-problematiek dan van beginnende dementie. Deze ouderen zijn doorverwezen naar GGZ-hulpverleners. Ook werden er ouderen uit andere gemeenten aangemeld: deze ouderen zijn doorverwezen naar hulpverlening in de eigen gemeente. De reacties over de toegevoegde waarde van dit project zijn positief. Binnenkort start ook in andere gemeenten een pilot, waaronder Zwijndrecht.
Reacties van de doelgroep	De opgespoorde ouderen met beginnende dementie staan aan het begin van een zorgtraject en vinden het prettig om daarbij één aanspreekpunt te hebben (de casemanager dementie). Daarnaast blijkt uit de praktijk dat er vaak sprake is van ontkenning bij ouderen met beginnende dementie. Deze cliënten worden dan niet meteen opgenomen in het zorgtraject maar er wordt wel contact gehouden met de huisartsen en de mantelzorgers van deze ouderen.
Financiering	Dit project wordt gefinancierd uit het Wmo-budget van de gemeente Dordrecht.
Randvoorwaarden voor	<ul style="list-style-type: none"> Flexibiliteit om te kunnen omgaan met onverwachte omstandigheden. Als een project in de praktijk anders loopt dan verwacht, is er ruimte nodig om

implementatie	<p>te leren en bij te sturen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • De betrokkenheid en financiering door de gemeente is een belangrijke randvoorwaarde. De gemeente Dordrecht financiert deze pilot, stimuleert partijen om samen te werken en ondersteunt de begeleiding vanuit het Wmo-budget. • De Wmo-adviesraad levert een bijdrage aan ervaringsuitwisseling via interviews met casemanagers en mantelzorgers voor de tussenevaluaties en eindevaluatie. De raad informeert de gemeente over de voortgang en meerwaarde van deze pilot.
Succesfactoren en belemmerende factoren	<p>Belemmerende factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De huisartsen in de gemeente Dordrecht participeren niet actief in dit project. Bij verbreden van de vroegsignalering is dit echter wenselijk omdat zij potentiële cliënten kunnen aanmelden en informatie over de aangemelde ouderen kunnen verstrekken, indien de oudere en/of mantelzorger voor dit laatste toestemming geeft. • Het is soms moeilijk om een cliënt aan te melden. De huishoudelijke hulp komt bijvoorbeeld al jaren bij de cliënt thuis en is bang om de vertrouwensband te schaden.
Contactpersoon	<p>Voor meer inhoudelijke informatie kunt u contact opnemen met de projectleider Pieter Baanvinger, projectleider 'Verlengde Keten Dementie' en manager extramuraal, Het Spectrum (06-22 44 36 75, p.baanvinger@hetspectrum.nl).</p>
Website	